

Ingvar Cronhammars totalinstallation i Cisternerne under titlen *H*.
(Foto: Christina Capetillo)

Watermusic

9. mar. 2015 [Anmeldelse] **En øredøvende ode til H₂O. Ingvar Cronhammar tager os med på en forunderlig rejse gennem Cisternernes mørke katedral, hvis hvælvinger synes at hvile på 28 lysende vandsøjler.**

Af Lisbeth Bonde

“Skønnere end den skønneste ting er dog den skønneste tings ruin”, mente Auguste Rodin (1840-1917), hvis bronzeskulpturer selv kan minde om ruinøse bygningsværker, som naturen langsomt kalder tilbage.

Ingvar Cronhammar: *H*, 2015. (Foto: Christina Capetillo)

Ruiner repræsenterer tidligere kulturers storhed og fald, men de kan også være nutidige, som når bygnings skeletter står sørgeligt tilbage efter bombenedslag eller jordskælv, eller når huse og anlæg bliver forladt og nedbrydes af vejrliget. Det går hurtigere, end man tror at danne en sådan forfaldsæstetik.

Igennem mange århundreder har malere, billedhuggere, grafikere, fotografer og filmfolk været optaget af ruinen som en fascinerende æstetik, og i dag sværmer samtidskunsten for forladte industribygninger. Se

blot på Tate Modern, der er rykket ind i et tidligere elektricitetsværk, Carlsbergs forladte bydel, Flæsketorvet m.fl.

Foruroligende skønhed

Cronhammars (f. 1947) nye lyd-installation rummer en sådan storladen, men også foruroligende skønhed, som hører ruinen til, hvilket jo oplagt skyldes, at den er installeret i en længst forladt bygning. Dette højdereservoir på Valby Bakke, som København opførte i slutningen af 1800-tallet efter talrige koleraepidemier, har et grundareal på intet mindre end 4.300 kvm.

Der er 4,2 m til loftet, hvilket betyder, at vandet, som fosser lodret ud af nogle sorte cylindre i loftet, har så langt ned til vandspejlet, at det danner efemere lyssøjler, der synes at bære det hvælvede loft. Samtidig bruser vandet med et så højt volumen, at man ikke kan høre, hvad sidemanden siger.

Men det er også bedst at gå rundt alene, for det er vanskeligt at få det "uddybende møde" med sig selv, som værket inviterer til, sammen med andre. Når man er alene, kan man derimod lade tankerne vandre uforstyrret og tage værket ind med sansernes fulde brug. Men luk øjnene og lyt til vandets brusende musik. Det er en sansning ud over det sædvanlige.

Ingvar Cronhammar: *H*, 2015. (Foto: Christina Capetillo)

Når man går tæt på, ser det illuminerede vand ud som krystaller eller diamanter, der strømmer ned i uendelige mængder. Rummet har en helt unik stemning, som man ikke vil kunne opleve nogen andre steder. Det er blevet et levende vanitassymbol, men samtidig virker rummet som en kæmpemæssig, fuldautomatisk maskine, et futuristisk vandrensningsanlæg med alle de associationer det skaber i en tid, hvor klimaproblemer, stigende vandstand i havene og manglende drikkevand – det blå guld – er blandt de vigtigste punkter på den globale dagsorden.

Genfortryllelse

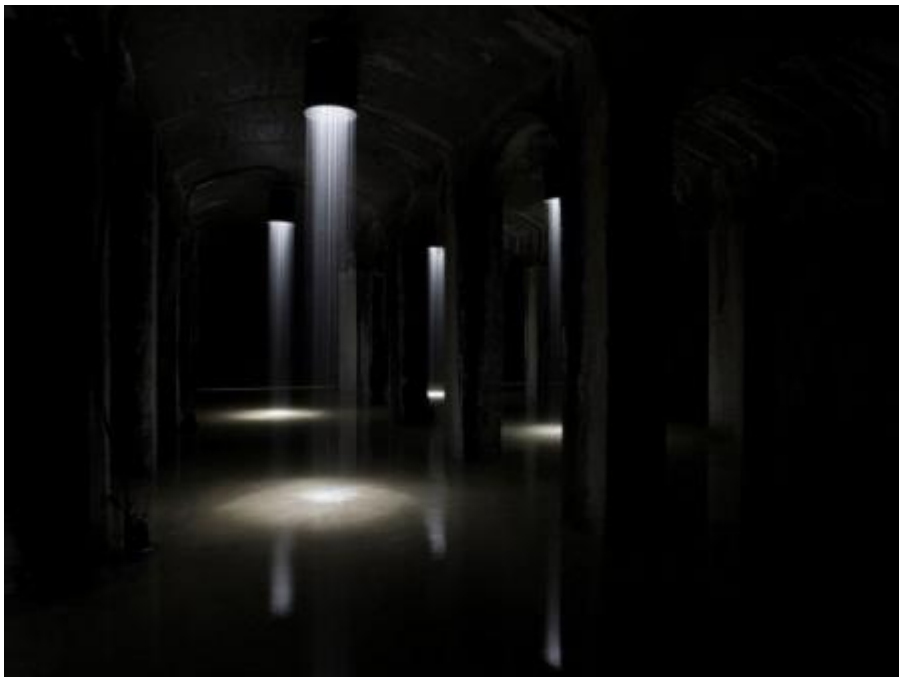
På vej til arbejde for nogle år siden cyklede jeg som sædvanlig forbi Gefionspringvandet og så en håndværker rense dyserne i tyrenes næsebor. Vi faldt i snak, og han inviterede mig ned i det mægtige maskinrum under jorden, hvor jeg fik lov til at trykke på den grønne knap, så springvandet blev tændt. Pumperne gik straks i gang med at recirkulere de tusinder og atter tusinder liter vand, som dette store springvand kræver.

Hermed blev det pragtfulde og lidt kitschede storværk pludselig afmystificeret og affortryllet. Det var blevet et stykke teknik. Omvendt med Cronhammars nye værk, der genfortryller Cisternerne og bibringer stedet en mystisk storhed.

Teknisk set har Cronhammar ladet regnvandet sive ned i de gamle cisterner. Nogle pumper sørger for at holde vandstanden i en konstant højde. Pumperne overdøves fuldstændig af den drønende larm fra vandet. Der er gult lys på hver side af ramperne, som danner en sti rundt i værket til det inderste rum og langs endevæggen og tilbage igen i den anden side. Med dette gule sidelys, farer man ikke vild, ligesom hvis et fly taber højde om natten, og de lysende striber i gulvet pludselig bliver tændt.

Vandet, lyset rummet

I de første rum kan man høre en time lang komposition af multikunstneren Martin Hall (f. 1963), som Cronhammar tidligere har arbejdet sammen med, bl.a. i udstillingen *Racing Cars – The Art Dimension* på ARoS i 2006. Her slås en andægtig stemning an – dog uden at det kammer over og bliver sakralt. Men efterhånden, som man bevæger sig længere ind i Cisternerne, fyldes øregangene med den susende og brusende lyd fra Cronhammars 28 kæmpebrugere, og musikken forsvinder.

Ingvar Cronhammar: *H*, 2015. (Foto: Christina Capetillo)

Der er under 10 grader dernede her tidligt på foråret, så det tilrådes at klæde sig i varmt tøj, og man gør også klogt i at have gummistøvler på, for det er en fugtig omgang, og trådnettet egner sig ikke til højhælede sko. Luftfugtigheden er 100, så det må have været en kamp for både håndværkere og kunstner at installere værket.

Der er tre hovedkomponenter i Ingvar Cronhammars "forestilling": Vandet, lyset og rummet, som er begroet med stalakitter, der vokser ud af granitvæggene og danner en ny, organisk "hud". Publikum ledes rundt i et loop. Det er en fascinerende "rejse" gennem værket. Hvis man stiller sig sådan, at man kigger gennem flere rum, fremstår vandsøjlerne helt metafysiske – som slør, der gemmer sig bag slør. Det er mageløst.

Ingvar Cronhammar: *H*, 2015. (Foto: Christina Capetillo)

Vandet er vendt tilbage

Ingvar Cronhammars stedsspecifikke værk "H" lader vandet vende tilbage til cisternerne, som blev tømt for vand i 1981.

Men selv om værket fører en fintfølede dialog med stedet og med dets særlige betydning og tidligere brug, så har det også klare referencer til Cronhammars tidligere værker, der alle rummer mytologiske lag, samtidig med at de er båret af en fascination af den tidlige industrialismes maskiner.

Også i tidligere værker har han inddraget vand. Her tænker jeg især på *Camp Fire* fra 1993 ved Odense Tekniske Skole, *Syvende Søjle* fra 1990 på ARoS og det monumentale gennembrudsværk på Herning Kunstmuseum *The Gate* fra 1988, som bl.a. rummer et helt bassin.

Ud over en række dæmoniske skulpturer, der står og brumme faretruende på de danske museer - svangre med dystre og faretruende hændelser - har Cronhammar begået en af verdens største skulpturer, 'Elia', ved Birk uden for Herning. Denne gigantiske, kuppelformede skulptur var oprindeligt en model, men den blev opført i sin fulde størrelse og stod klar i 2001 på initiativ af en kreds i Herning by. Dens sorte kuglekalot har en diameter på 60 m, og måler man dens søjler med, rager skulpturen 32 m i vejret. De fire kapitæler, som pryder kuplen, kan fange lynene, når de slår ned på heden. Værket er ikke blot et kæmpemæssigt vartegn for Herning og et monument over byens ildsjæle, den er også selv i stand til at udspy ild fra en gasbrænder, der udløser flammer randomiseret - dvs. med tilfældige intervaller. Det nye værk har en lignende storhed.

H er et smukt og symmetrisk bogstav, der ligner en stiliseret bygning, men hvad står det egentlig for? Er det H for Hell, H for Hour - den tid Martin Halls komposition varer - eller måske mere klassisk H for hydro (oprindeligt græsk), der både refererer til den industrielle dimension og vandet som energikilde?

Værket arbejder længe i én, og man håber, at rigtig mange vil lægge vejen forbi Cisternerne og opleve det. For det fortjener det.